

טומי לי גונס: לעמוד מול כיתת יורים

הנידון למוות לא ברח

שירת התליין (תכלת, תל-אביב, ארצות-הברית) - סיפורו של גארי גילמור, הרוצה בן ה-36 ממדינת יוטה, אשר נידון למוות לפני כמה שנים ודרש בכל תוקף שפסק-הדין יוצא לפועל. עורך בזמנו התעניינות גדולה מאוד. כל אמצעי-התיקשות נתנו למרשה כסוי גדול, וממק טלוויזיה בשם לורנס שילר השכיל לשכנע את גילמור ואת פרקליטיו למכור לו את זכויותיו ההסרטה.

שילר עקב מקרוב אחרי ששת החודשים האחרונים בחייו של גילמור, לפני שאכן הוצא להורג, ומסר אחר כך את התרשמויותיו ואת רשימותיו לסופר נורמן מיילר. זה הוציא מתוך החומר תסריט לסידרת טלוויזיה בת ארבע שעות, וספר שהיה לרב-מכר באמריקה.

סרט הקולנוע שמגיע עתה לארץ הוא למעשה גירסה מקוצרת של הסידרה. ובתור שכזה, יש לו כל החסרונות של מוצרים מסוגו: מבנה לא הומוגני של הסיפור, דמויות חסרות-ביסוס, משום שאין זמן להרחיב עליהן את הדיבור, וקצב לא אחיד, על כך צריך להוסיף את העובדה שקיסמו העיקרי של הספר היה דווקא בהירחורו האישי של מיילר בכל הנוגע למרשה, הירחורים שנגעו למשוררים רחבים של החיים באמריקה, לדת, למוסר ולמבנה החברתי. הסרט, לעומת זאת, מסתפק בתיאור אירועים אובייקטיבי, ומשום כך הוא מזכיר בחלקו הראשון יותר מכל אחד מאותם

בעיקר מכוחה האדיר של היולדת. היא חזקה כמו סוסה, אומרת אחת מהן, וכך, למעשה, קובעת את אחד המוטיבים המנחים לעתיד. ואומנם, אוגניה (זנה שיגולה) יולדת את בתה התינוקת פייררה לא בקול צעקה חנוקה, כי אם ברעמי-צחוק אדירים.

מאותו רגע והלאה מהרהרים צחוקיה כבית, יש בהם מטורפים למחצה, יש לגלגנים, יש נוחרים בתאוה ויש סלחניים.

אוגניה היא הנשיות בהתגלמותה. אין היא מכירה כל גבולות, אין לה כל אמות-מוסר מקובלות, אין היא יודעת שובע של מין או חיוביות. היא תרה אחרי מעשה-אהבה על-גבי אופניים, כשאינה יכולה לישון כבר כ-4 לפנות בוקר. בעלה עסוק, אוהב וחלש, מוותר על הרעיון בלבום את רעייתו ומבקש מבתו הקטנה לשמור על אמה כשהוא מתנחם בהנחה כי אשתו מעוררת מעט בנפשה. כך קל לו יותר לשאת את עליבותו ולסלוח לה.

פייררה גודלת תוך כרי שהיא עוקבת אחרי אמה. היא עוקבת אחריה בצופה בן מרחוק, כשהיא מתנה אהבים בפראות על חוף פתוח, או כשהיא נטפלת לגברים זרים בתחנת-הרכבת, מופיעה לפנייהם כבגדים קירקסיים למחצה. אחד הפריטים הקולנועיים המגלים את יחסה של אוגניה לפייררה הוא מעיל פרוות-כרדלס ישנה, שהיא מוצאת בשוק-הפיזששים ומביאה לפייררה כמתנה. המעיל גדול על הילדה ככמה מיספרים, אך ברור כבר כי האשה הגדלה בתוכו נושאת בתוכה את נישמת אמה.

אלא שהזמנים משתנים. מה שנראה אצל אוגניה כמחלת-נפש, מתקבלת אצל פייררה כרמות מגובשת, משוחררת ועומדת על שלה. אם את אוגניה היה צורך לכלוא מדי פעם בסאנאטוריום, כרי שלא תערער את הסכיבה כולה, הרי פייררה היא אשה צעירה חסרת-מעצורים לחלוטין. היא מתנה אהבים עם אביה לפני מותו, כי זה רצונה והיא אוהבת אותו; היא נוטלת מאמה גבר כדי לנקום את עלבונה, מתעלסת עימו ואחר-כך מודיעה לו כי אף אחד לא מספק אותה כמו שהיא רוצה, ואף מוכיחה לו זאת.

כסופו של דבר, אחרי שהיא מגלמת על הכימה את מדיאה ורוצחת את יאסון ואת ילדיה על בגדיהו בה, היא חוזרת עם אמה אל אותו החוף שבו ראתה אותה פעם שוכבת עם גבר צעיר, כדי לאהוב או את זו. כך, כסצינה האחרונה, מוכיח פריי - אם היה משהו שלא הבין זאת קודם לכן - כי הגבר למעשה הפך מיותר. שתי הנשים העירוניות המבוקות זו את זו מצאו בעצמן את הדבר הקרוב ביותר לאהבה - כשהן לברן או כשהן זו בחברת זו.

לרסא טראומות. למעשה, רציתי לעשות סרט על גבר נשי, והתחלתי לחפש מישהו שיתאים לסוג זה של גיבור. אבל כשניגשתי לעבודה ממש, חשבתי על אשה. הצד הנשי של הגבר הוא נושא פנטסטי, אבל חשבתי - מי חוץ מאשה יכול לבטא מציאות כזו? כך מסביר פריי את עצמו בעבודתו על סירטו החדש.

הוא טוען כי אבות עוברים בדרך כלל משבר של תמורה נפשית עמוקה ושל מבוכה. היום, קובע פריי, האב אינו מסוגל למלא עוד את תפקידו המסורתי במישפחה, אלא אם הוא רוצה להוציא את עצמו ממנה. לכן כסירטו דמות-אב (מארצ'לו מאסטרויאני) היא דמות כה מורכבת: הוא אדם הגיוני, קומוניסט מיושן, ואינו מוצא את מקומו בעולם המודרני, ומשום כך הוא הופך להיות פאסיבי.

"אני סבור שמצב זה לא ישתנה, כל זמן שהצד הגברי של הגבר יהיה השליט ויתאמץ להסתיר כליל את הצד הנשי שבו. רק כשישכח שלום בין שני צידי השונים של הגבר, והוא יהיה מסוגל להשלים איתם, יוכל למצוא שוב את מקומו בחברה."

פריי חוזר שוב ושוב על המשמעות שיש למין בסרטי כצורה וביטוי לקשר אנושי, לחום, לרגש, לאהבה או לירידות. למרות שהרוב נוטים לראות את המיניות החריפה של תמונותיו כרצון לזעזע ולהתגרות בקהל, הוא לא מרגיש כך.

"המין הוא רק אלמנט אחד בכל התהליך ולא בהכרח החשוב מכל", מצהיר פריי. ועוד: "אני עושה את סרטי למען הקהל. יש לי הרגשה כי אני אכן מקיים דיאלוג עם הקהל שלי. עוברה, סירטי האחרון הזה מצליח יפה על בדי איטליה. אשר לשאלה שתמיד שואלים אותי מדוע יש בסירטי גילוי-ערויות, יש לי הרגשה כי הנוער כבר אינו מוטרד גם מבעייה זו. הנוער שלנו היום כבר אינו מתרגש מן המילה וממשמעותה. עצם העוברה שמדברים על כך בצורה חופשית, עשויה לרפא כמה טראומות כואבות בנושא, ולפתח באנשים גישה חופשית וחרישה אל המציאות."

סירטי-מחאה סטנדרטיים על מושעים שהם בעצם קורבנות החברה. כל זאת על רקע אווירת עיירה של המערב התיכון, שאינה שונה בהרבה - לפחות בסרט זה - מן התמונה המקובלת של אמריקה הכפרית.

החלק השני, שבו מתמודד גילמור עם מערכת המישפט ועם אמצעי-התיקשות, כשהוא מתעקש לעמוד מול כיתת-יורים - על אף כל יוזמותיהן של קבוצות המועלות בשם זכויות האדם, המנסות להצילו - כבר מרתק הרבה יותר, אם כי גם כאן אין שום ניסיון לחדור לתוך גילמור עצמו, אלא לעקוב במבט קצת המום אחרי מעשיו.

אריאלה רבינוביץ' ועירית פראנק - הבחינה והגלולה

על זיונים ועל מולדת

בחינת בגרות (ישראל, תל-אביב, לב 1) - רוני ואורנה גיבורי סרטו של אבני דיין אוהבים זה

את זו אהבה ראשונה. הוא ספורטאי מקובל בן החברה, היא ביישנית ומופנמת, המתקשה מאוד להאמין כי הנער המופלארי הולך שבי דווקא אחריה. לא מקורי במיוחד, אבל מילא. ההמשך צפוי למדי גם הוא. האהבה מתפתחת ומורחת בדיוק כמו שכתוב ביומני גיל הטיפש-עשרה: הולכים לסרט, החברים, ראשונה, מטיילים ביחד, המיטה הראשונה, החורים, החברים, המורים. כולם מתוארים במלוא התמימות, בדיוק כמו ביומנים. שום דבר אינו יוצא-דופן. שום דבר אינו מפר את השלווה או את הטעם הטוב. לא כל כך מבריק אומנם, ובכלל לא מקורי, וספק אם המצב משכנע היום ילדים - שכבר-אינם-ילדים בגיל הזה. אבל מילא.

אולי ישנם בכל זאת גילויים ילדים בני 17 שלא יודעים שאם שוכבים ביחד נכנסים לפעמים להריון, ושכדי להימנע מהריון כדאי ללכת לרופא-נשים ולקבל גלולה וזה אפילו לא כואב. נניח, אבל אחרי שהכל נעשה בחן שכזה ובקלילות שכזאת, ואנחנו מדלגים מבדיחה לבדיחה, הכל עדיין בחומר של ילדי כתה ז', פיתאוס: בום - מהפך. אם אנחנו מספיק גדולים בשביל למות למען המולדת, אז אנחנו מספיק גדולים בשביל להתחתן. המישפט הדרמאטי הזה נזרק לאוויר.

זה כבר מרגיז, ואיפה העניין החינוכי הנה הוא בא: המסקנה של הסרט היא, שאם קורה שמישהי שוכחת את הגלולה ונכנסת להריון מתוך טיפשות, לא משום שהיא חלילה רוצה באמת ללדת, אז כדאי שהיא תתחתן בגיל 17 ותלך לבחינות-בגרות כשהיא דוחפת עגלה. ואם רוצים לדעת, יש אפילו שכר בצידה של התינוקת: אפשר לרשום נוסחות מתחת לשמיכה ולהעתיק בשעת הצורך. אם מבוגרים מספיק כדי למות ומבוגרים מספיק כדי להתחתן, אז למה קטנים מספיק כדי להעתיק?

איזאבל הופר ומאוריצייו דונא דוני ב.סיפוריה של פייררה רק רגע אחד של תאוה